mosios erdvės atskirtoje teritorijoje, Nevėžio pakrantėje XV–XVII a. buvo senkapis. Teritorija ir reljefas XX a. smarkiai pasikeitė, vyko įvairūs žemės kasimo darbai, neliko vandens telkinių. Ateityje Skongalio aplinkoje planuojamų archeologinių tyrimų vykdytojams teks nemažai užduočių: patikslinti senkapio teritoriją, galbūt pakoreguoti jo chronologines ribas bei tikėtis aptikti galimai čia palaidotų rezistentų palaikus.

The ^{14}C dating of burials from Skongalio Street in Kėdainiai

A 2019 field evaluation in the vicinity of S. Jaugelio-Telegos and Skongalio Streets in Kėdainiai yielded 2 mass graves and 2 single burials in coffins. The latter were attributed to the former old cemetery in the territory of Skongalio. Meanwhile 2 17th–19th-century finds with broad dating were discovered in one of the mass graves. In order to improve the dating of the burials, in 2021 the Kėdainiai District Municipal administration initiated their dating using the ^{14}C method. Based on the investigation data, the single and mass burials belong to the 15th–17th-century old cemetery: single burial 1 dates to 1431–1521 (411±31 BP) (FTMC-VG06-3), single burial 2 to 1429–1511 (417±29 BP) (FTMC-VG06-4), mass grave 1 to 1540–1635 (360±30 BP) (FTMC-VG06-1), and mass grave 2 to 1475–1638 (340±29 BP; FTMC-VG06-2).

Dalia Ostrauskienė, Pavel Vutkin

Nežinomas senkapis Vilkaviškyje, Žvejų gatvėje

2020 m. atlikus archeologinius tyrimus Žvejų gatvėje, Vilkaviškio miesto istorija įgavo naujų spalvų. Iki šiol manyta, kad Vilkaviškio miestas išsivystė XVII a. pradžioje, kai buvo pastatyta pirmoji medinė bažnyčia, o 1660 m. miestui suteiktos Magdeburgo teisės. Panašiu laikotarpiu – 1679 m. – pirmą kartą paminėtas ir Vilkaviškio dvaras. Vis dėlto pirmą kartą miestelis įvardytas amžiumi anksčiau, ir tai siejama su Bonos Sforcos veikla, kai žymint Alvito (Paširvinčio) parapijos ribas paminėtas ir Vilkaviškis. Apie miesto istoriją daug duomenų nėra, taip pat ir apie dvarą. Manoma, kad jis klestėjo XVIII a. Panašiai yra ir su miestu – po Abiejų Tautų Respublikos III padalijimo 1795 m. Vilkaviškis atsidūrė Prūsijos valdžioje, kuri atnešė pažangesnę kultūrą ir ūkininkavimo tradicijas, skatino mūrinių namų statybą, ėmė vystytis amatai ir prekyba. 1861 m. nutiesus pro Vilkaviškį geležinkelio atšaką į Prūsiją, miestas ėmė sparčiai augti, atsirado urmo sandėliai, pasienio apsaugos, prekybos ir muitinės įstaigos. II Pasaulinio karo metu Vilkaviškis labai smarkiai nukentėjo – miestas buvo virtęs griuvėsiais.

2020 m. vasarą atlikti detalieji tyrimai nesaugomoje Vilkaviškio miesto dalyje, Žvejų gatvėje. Vilkaviškis kaip miestas nėra kultūros vertybė, jame saugomi tik pavieniai pastatai, senųjų kapinių teritorijos. Miesto V dalyje, netoli Žeimenos upės esančioje Žvejų gatvėje 2019 m. rudenį vykdant žvyrkelio asfaltavimo darbus, aptikta žmonių kaulų. Žemės kasimo darbai sustabdyti, atlikti pirminiai žvalgomieji tyrimai. Išsiaiškinta, kad tai ne pavienis palaidojimas, o iki šiol nežinomos kapinės (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 131–133). Kapinių ribų nustatyti nepavyko – tuomet buvo aptikti 8 griautiniai žmonių palaidojimai (du iš jų – vaikų). Palaikai apardyti žemės kasimo darbų metu, be įkapių. Žvalgant daugiausia aptikta XX a. metalo laužo, tačiau taip pat rasta ir kaltinių vinių. Jų, beje, aptikta ir pratęsus tyrimus 2020 m.

Siekiant atnaujinti Žvejų gatvės rekonstrukcijos darbus, pratęsti archeologiniai tyrimai,

siekiant ištirti visus esamus palaidojimus iš numatomų darbų vietų. Ištirtos dvi perkasos, iš viso 179 m^2 plotas. ***Perkasa 1*** tirta į P nuo aptiktų palaikų vietos, rekonstruojamo kelio P dalyje. Čia viršutiniai sluoksniai nukasti dar 2019 m. vykdant kapitalinio remonto darbus, dėl to jau 10–30 cm gylyje pasiektas molingas žvyras – įžemis. Perkasos P dalyje apie 4–5 m ilgio atkarpoje fiksuotas vėlyvas, XX a. II pusės – pabaigos, perkasimas, kuris tęsėsi giliau įžemio. Į Š nuo jo, įžemyje, išryškėjo kapų kontūrai bei elektros kabelio perkasimas. Iš viso šioje perkasoje preparuoti 9 kapai. Visi mirusieji laidoti aukštielninki, galvomis orientuoti į ŠV, karstuose. Tik viename kape (5) aptikta įkapių – 1796–1797 m. Prūsijos 3 grašių nominalo moneta. Likusiuose kapuose jokių įkapių nerasta.

Perkasa 2 kasta į Š nuo perkasos 1. Šioje vietoje kultūriniai sluoksniai nenukasti vykdant kelio rekonstravimo darbus – esamą paviršių dengė skalda bei asfaltas. Juos pašalinus 20–30 cm gylyje pasiektas pilkos spalvos žvyringas gruntas su pavieniais žmonių kaulais. 40–50 cm gylyje šiame sluoksnyje atidengti pirmieji anatomine tvarka išsidėstę palaidojimai (1 pav.). Šis sluoksnis bei palaidojimai tęsėsi iki 80–100 cm gylio. Žemiau fiksuotas žvyringas molis – įžemis su gruntiniais vandenimis. Iš viso perkasoje 2 preparuoti 47 palaidojimai ir kelios kaulų sąvartos. Kapuose bei sluoksnyje prie jų rasta geležinių peilių bei jų fragmentų, varinių žiedų, XVI a. II pusės – XVIII a. skirtingo nominalo monetų, varinių kryželių, apgalvio fragmentas, stiklo karoliukų (2 pav.). Mirusieji čia laidoti analogiškai kaip perkasoje 1 – aukštielninki, galvomis orientuoti į ŠV, karstuose, tačiau kur kas tankiau.

Tyrimų metu nustatyta, kad kapinės buvo naudojamos ilgą laiką, todėl vėlesniais laikais laidojant perkasti senesni kapai. Dėl šios prie-

1 pav. Pasiekus palaidojimų horizontą atidengti kapai 10–14. P. Vutkino nuotr.

Fig. 1. Burials 10–14 exposed after reaching the burial horizon.

2 pav. Restauruoti radiniai iš senkapio. P. Vutkino nuotr.

Fig. 2. Restored finds from the old cemetery.

3 pav. Kapo 53 su įkapėmis vaizdas iš viršaus. P. Vutkino nuotr.

Fig. 3. Overhead view of burial 53 with its grave goods.

4 pav. Peiliai iš Vilkaviškio senkapio po restauracijos. P. Vutkino nuotr.

Fig. 4. Knives from Vilkaviškis old cemetery after restoration

žasties archeologinių tyrimų metu aptikta daugybė pavienių kaulų iš suardytų palaidojimų (anot antropologų, ne mažiau nei 90 individų). Radiniai kapų sluoksnyje taip pat yra iš suardytų kapų. Pastebėta, kad tyrimų Š dalyje surinkta įvairesnė radinių kolekcija, įkapės gausesnės. Kapinėse laidoti įvairaus amžiaus žmonės – rasta suaugusiųjų ir vaikų palaidojimų. Dalis jų perkasti ir suardyti vėliau laidojant. Manytina, kad į Š yra centrinė kapinių dalis, nes palaidojimai tankesni (ir perkasimai). Taip pat čia gausiau aptinkama įkapių, atskiruose kapuose jų daugiau (ne po vieną), pvz., kapuose 53–55 aptikta po 3–5 įkapes – monetų ir peilių (3 pav.). Apskritai galima teigti, kad tai gana turtingas kapinynas, nes rasta įvairialaikės numizmatinės medžiagos, datuojamos nuo XVI a. II pusės (kapų sluoksnyje rastas sidabrinis LDK Žygimanto Augusto dvidenaris bei LDK Aleksandro pusgrašių). Nemažą įkapių dalį sudarė peiliai – iš viso aptikti 8 (4 pav.). Taip pat kapuose ir sluoksnyje rasta katalikiškų kryželių, vėrinių fragmentų, žiedų.

Radiniai perduoti LNM. Senkapio teritorija bus paskelbta saugoma.

The Unknown Old Cemetery on Žvejų Street in Vilkaviškis

In 2020, an excavation was conducted at the site of street reconstruction work on Žvejų Street in Vilkaviškis. During it, a second half of the 16th – early 19th-century old cemetery was investigated. In all 55 burials were excavated (Figs. 1, 3) and many disturbed burials were also discovered (at least 90 individuals). The cemetery yielded abundant grave goods: coins, knives, and rings (Figs. 2, 4). Two Christian crosses, a necklace with a cross (?), a chaplet, and glass beads were also found.